

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Arbetsgrupp naturolyckor

- Aktivitetsplan 2021

Innehållsförteckning

1. Arbetsgrupp naturolyckor	4
1.1 Deltagare i arbetsgruppen	4
1.2 Möten i arbetsgruppen	4
2. En gemensam aktivitetsplan	5
2.1 Målsättningar	5
2.2 Målgrupper	5
2.3 Åtgärder i aktivitetsplanen	5
2.4 Arbetet med att ta fram aktivitetsplanen	5
2.5 Löpande arbete för arbetsgruppen	7
3. Åtgärder 2021	8
3.1 Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse.	8
3.2 Beräkning av samhällsekonomiska kostnader vid naturhändelser	9
3.3 Världsarv och naturolyckor i Sverige	10
3.4 Räddningstjänstens arbete med klimatrelaterade risker.....	11
3.5 Kartläggning av olika aktörers roller i ras- och skredfrågor inom svensk förvaltning	12

1. Arbetsgrupp naturolyckor

MSB bildade 2017 en arbetsgrupp med syftet att förbättra samordningen av arbetet med att förebygga, mildra effekterna av och öka förmågan att hantera naturolyckor och naturhändelser i Sverige. I arbetsgruppen deltar centrala myndigheter, SKR samt länsstyrelserepresentanter.

Arbetsgruppens uppgift är att gemensamt, utifrån myndigheternas olika kunskaper skapa en god förståelse för och en samlad bild av risker, hot och förmågor inom området naturolyckor och naturhändelser i Sverige.

Utifrån en samlad bild av risker, hot och förmågor ska gemensamma åtgärder genomföras för att göra Sverige mindre sårbart för naturolyckor och naturhändelser i nuvarande klimat och vid ett klimat i förändring.

1.1 Deltagare i arbetsgruppen

- Boverket
- Jordbruksverket
- Lantmäteriet
- Livsmedelsverket
- Länsstyrelsen Stockholms län
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet (RAÄ)
- Skogsstyrelsen
- SMHI
- Statens geotekniska institut (SGI)
- Svenska Kraftnät
- Sveriges geologiska undersökning (SGU)
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- Trafikverket

1.2 Möten i arbetsgruppen

Arbetsgruppen träffas cirka fyra gånger per år. Under 2021 planeras följande möten i arbetsgruppen:

- 9 mars kl. 09.30-12.00
- 25 maj kl. 09.30-12.00
- 6-7 oktober, lunch till lunch
- 8 december kl. 09.30-12.00

2. En gemensam aktivitetsplan

För varje år tar arbetsgruppen fram en gemensam aktivitetsplan för arbetet med att förebygga och hantera naturolyckor i Sverige. Syftet med aktivitetsplanen är att prioritera och samordna det myndighetsgemensamma arbetet för att göra Sverige mindre sårbart för allvarliga naturolyckor och naturhändelser i nuvarande klimat och vid ett klimat i förändring.

2.1 Målsättningar

Aktivitetsplanen tas fram bland annat för att bidra till de globala målen och prioriteringarna i Sendairamverket¹. MSB är Sveriges kontaktpunkt och nationell samordnare för Sendairamverket.

Aktivitetsplanens åtgärder förväntas även att bidra till regeringens nationella mål för klimatanpassning och krisberedskap samt de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 för hållbar utveckling, framförallt mål 6, 11 och 13. Se Bilaga 1.

2.2 Målgrupper

Målgrupperna för arbetsgruppen är de aktörer i samhället som agerar vid en naturhändelse samt arbetar med att förebygga naturhändelser. Olika åtgärder i aktivitetsplanen kan fokusera på olika målgrupper.

2.3 Åtgärder i aktivitetsplanen

Aktivitetsplanens ambition är att prioritera åtgärder där medverkan från flera myndigheter är en förutsättning för att ge ett bra resultat.

2.4 Arbetet med att ta fram aktivitetsplanen

Arbetsgruppen naturolyckor har genomfört arbetet med att ta fram aktivitetsplanen genom tre steg:

1. Identifiera problembilden med brister och sårbarheter för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser utifrån myndigheternas kunskaper.
2. Identifiera kommuner, länsstyrelser och andra målgruppers behov av stöd för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.
3. Utifrån behoven identifiera myndighetsgemensamma åtgärder för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.

2.4.1 Del 1 – Identifiera problembild

Arbetet med aktivitetsplanen inleddes under 2017 inom arbetsgruppen naturolyckor. Först genomfördes ett arbete med utgångspunkt från Sendairamverket. Sendairamverket innehåller mål och prioriteringar samt

---

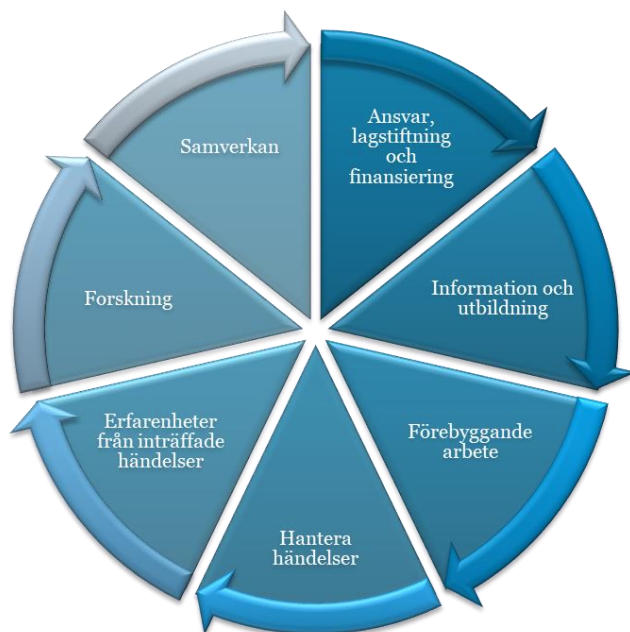
¹ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030.

<https://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>

förslag på åtgärder för att nå prioriteringarna. Utifrån åtgärderna i Sendairamverket identifierades behov av åtgärder som finns inom naturolycksområdet i Sverige.

Arbetsgruppen har även arbetat med att analysera och identifiera brister och sårbarheter utifrån olika naturolyckstyper. Utifrån de identifierade bristerna togs åtgärdsförslag fram.

De identifierade bristerna och sårbarheterna har sedan sorterats in i ett antal övergripande områden. De övergripande områdena, samt förslag på åtgärder har använts som underlag till del 2.

Figur 1 Övergripande områden för identifierade åtgärder

2.4.2 Del 2 – Målgruppernas behov av stöd

För att fånga målgruppernas behov arrangerades en workshop under hösten 2018. Under 2019 genomfördes en workshop med fokus på ansvarsfrågor. Under 2020 genomfördes en workshop tillsammans med nätverket Making Cities Resilient, som består av kommuner som arbetar för att implementera Sendairamverket på lokal nivå.

Syftet med workshoparna var att med hjälp av aktörer utanför myndighetsnätverket identifiera och prioritera viktiga åtgärder för att förebygga och hantera naturolyckor och naturhändelser.

2.4.3 Del 3 – Identifiera myndighetsgemensamma åtgärder

Aktivitetsplanens ambition är att prioritera åtgärder där medverkan från flera myndigheter är en förutsättning för att ge ett bra resultat.

Arbetsgruppen naturolyckor har gått igenom de förslag till åtgärder som föreslagits under workshoparna för att identifiera de åtgärder som är lämpliga för arbetsgruppen att arbeta vidare med. Tre åtgärder prioriterades att startas under 2019. Under 2020 genomfördes arbete i fem olika aktiviteter. Under 2021 kommer arbete ske i sex aktiviteter.

Myndighetsgemensamma åtgärder som genomförs under 2021 är följande:

1. Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse
2. Beräkning av samhällsekonomiska kostnader vid naturhändelser
3. Världsarv och naturolyckor i Sverige
4. Räddningstjänstens arbete med klimatrelaterade risker
5. Kartläggning av olika aktörers roller i ras- och skredfrågor inom svensk förvaltning

2.5 Löpande arbete för arbetsgruppen

Utöver de aktiviteter som genomförs kommer arbetsgruppen att arbeta för att skapa en samlad bild av risker, hot och förmågor inom området naturolyckor och naturhändelser i Sverige. Detta sker genom samverkan vid arbetsgruppens möten samt vid studiebesök som planeras till oktober 2021. Under 2021 kommer även särskilt fokus vid arbetsgruppens möten läggas på temat samverkan vid inträffade händelser.

MSB har i uppgift att identifiera och analysera sårbarheter, hot och risker i samhället som kan anses vara särskilt allvarliga i enlighet med 2 § i MSB:s instruktion. I det arbetet görs övergripande beskrivningar och analys över hot och risker i samhället. Här berörs naturhot som skogs- och vegetationsbrand, ras, skred, slamströmmar, översvämning, extrem vind, extrem kyla, omfattande isbildning, isstorm, stora snömängder, extrem värme, vattenbrist och torka. Detta arbete kommer att förankras i arbetsgruppen.

Arbetsgruppen kommer också att utgöra ett forum för att löpande under året diskutera och förankra uppdrag och projekt där behov av samverkan finns inom naturolycksområdet.

Under 2021 revideras behovet av identifierade myndighetsgemensamma åtgärder. En ny aktivitetsplan tas fram där åtgärder för 2022 prioriteras.

3. Åtgärder 2021

3.1 Fastighetsägares ansvar före, under och efter en naturhändelse

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Det finns ett behov av att öka kunskapen hos samhällets aktörer om ansvar före, under och efter naturhändelser. Projektet avser att ta fram material som kan öka kunskapen hos fastighetsägare om vilket ansvar man har i samband med naturhändelser. Fokus kommer vara på det förebyggande skedet.</p> <p>Material tas fram för kommunikation av resultatet till olika typer av fastighetsägare exempelvis större fastighetsägare (jord- och skogsbruksfastighet), bostadsrättsföreningar/ägare till flerfamiljshus, enskilda villaägare och fritidshus.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Fastighetsägare</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Ca 3-5 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2021. MSB 10-15 dagar.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Uppdraget påbörjades 2020 och förväntas vara klart i april 2021.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Jordbruksverket, Naturvårdsverket, RAÄ, SGI, SKR, Skogsstyrelsen och Trafikverket.</p>

3.2 Beräkning av samhällsekonomiska kostnader vid naturhändelser

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>I samhället finns behov av att beskriva och tillgängliggöra metoder för att väga direkta och indirekta (monetära och icke-monetära) kostnader och nyttor mot varandra för de samhällsaktörer som ska förebygga naturhändelser. Under 2020 har en studie genomförts avseende metoder för samhällsekonomiska analyser som de deltagande myndigheterna använder sig av och kan komma att ha behov av i framtiden. Aktiviteten kommer att fortsätta genom att samverka kring hur resultatet av 2020 års projekt kan utvecklas med fokus på naturhändelser i dagens och morgondagens klimat.</p> <p>Åtgärder att utföra under 2021</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analys av 2020-års projekt • Fortsatt samverkan kring samhällsekonomiska kostnader för naturhändelser beroende på resultatet av den gemensamma analysen.
<p>Målgrupp</p> <p>Aktörer inom naturolycksområdet på olika nivåer i samhället (t.ex. kommunal/regional/nationell) som har behov av information inför beslut om förebyggande klimatanpassade åtgärder mot naturolyckor.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Ca 4-5 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2021. MSB ca 10 arbetsdagar. Extern konsult kan komma att upphandlas om medel erhålls för 2021.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2021.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Livsmedelsverket, Länsstyrelsen Stockholm, Jordbruksverket, Lantmäteriet, Naturvårdsverket, SGI, SKR, Skogsstyrelsen och Trafikverket.</p>

3.3 Världsarv och naturolyckor i Sverige

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Det finns ett behov av kunskapsunderlag som kan vara ett stöd i arbetet med att utveckla beredskap och hantering av kriser och katastrofer och att detta görs väl tillgängliga för världsarvsaktörerna. Detta tas upp i den nationella strategin för världsarven.</p> <p>UNESCO har tagit fram internationella handböcker och råd för detta. Dessa skulle behöva förankras och göras mer tillgängliga för världsarven i Sverige. Exempelvis skulle de behöva kompletteras med information om vilka myndigheter och organisationer har information och ansvar i dessa frågor här.</p> <p>Arbetet kommer att bestå av två workshoppar samt ett par arbetsmöten för att gå igenom UNESCO:s material och ser var olika svenska myndigheter kan bidra med information till världsarven. Detta bör resultera i en kortare rapport.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Världsarvsförvaltare för Sveriges 15 världsarv. Myndigheter med information och ansvar vid naturolyckor.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Tidsåtgång: Ca 20 timmar per deltagare för inläsning, workshoppar och reflektioner på text. Mötena sker digitalt. Riksantikvarieämbetet står för formgivning och publicering av rapport.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2021.</p> <p>Inläsning av material januari-februari.</p> <p>Workshoppar mars- april</p> <p>Sammanställa rapport maj-augusti.</p> <p>Förankring av materialet september – december.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>Riksantikvarieämbetet</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>SGU, SGI, MSB, SMHI, länsstyrelser samt två företrädare för världsarv.</p>

Exempel på internationella handböcker om världsarv och naturolyckor

<https://whc.unesco.org/en/disaster-risk-reduction/>

<https://whc.unesco.org/en/activities/630/>

<https://www.iccrom.org/news/insight-participatory-game-enhancing-disaster-risk-governance>

Nationell strategi för världsarven

<https://www.raa.se/aktuellt/aktuella-fragor/regeringsuppdrag/uppdrag-till-riksantikvarieambetet-att-utarbete-en-nationell-varldsarvsstrategi/varldsarvsstrategin-i-korthet/>

3.4 Räddningstjänstens arbete med klimatrelaterade risker

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Räddningstjänsterna är en viktig aktör i arbetet med att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Projektets syfte är att öka räddningstjänsternas kunskap om hur och i vilka sammanhang de kan arbeta med klimatanpassning.</p> <p>Målet är att ta fram en webbutbildning som ger en beskrivning av klimatförändringen, anpassad utifrån räddningstjänsternas verksamhet. Webbutbildningen ska även ge exempel på arbetssätt och rekommendationer om hur räddningstjänsterna kan arbeta med klimatanpassning. Exempelvis hur man kan integrera klimatanpassning i arbetet enligt LSO, PBL och LEH samt hur man kan använda karteringar av klimatrelaterade risker i det förebyggande arbetet.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Kommunal räddningstjänst</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Ca 4-5 arbetsdagar per deltagande myndighet under 2021.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>2021-2022</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>MSB</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>SGU, SMHI, SKR, räddningstjänster.</p>

3.5 Kartläggning av olika aktörers roller i ras- och skredfrågor inom svensk förvaltning

<p>Beskrivning av åtgärd</p> <p>Kartlägga spelplanen rörande ras- och skredfrågor och utifrån denna kartläggning sammanställa möjligheter att påverka att frågorna hanteras på ett ändamålsenligt sätt i samhället. I uppdraget ingår att beskriva de processer i samhället där ras- och skredfrågor hanteras eller bör hanteras i förhållande till lagstiftning, föreskrifter och de vägledningar som finns. Uppdraget ska tydliggöra vilket ansvar kommuner, länsstyrelser, nationella myndigheter, verksamhetsutövare, fastighetsägare har i processerna enligt svensk förvaltningsmodell, samt vilka möjligheter som finns för olika former av rådgivning, kunskapshöjning och vägledande åtgärder inom dessa processer.</p> <p>Kartläggningen förväntas ge en bättre helhetssyn och möjlighet till att lättare identifiera luckor utifrån svensk förvaltningsmodell. Uppdraget förväntas leda till större möjlighet att stötta olika målgrupper, så att ras- och skredfrågorna därmed i förlängningen får en förbättrad hantering i samhället.</p>
<p>Målgrupp</p> <p>Myndigheter och aktörer som arbetar med ras- och skredfrågor.</p>
<p>Resursbehov och finansiering</p> <p>Tidsåtgång: Ca 24 timmar per deltagare för beskrivning av den egna organisationens uppdrag och ansvar inom ras- och skredfrågor, deltagande i intervju, workshop och synpunkter på rapport. Mötena sker digitalt. Några myndigheter får gärna ingå i en grupp som bidrar med analyser och rapportskrivning. Tiden för medverkan beror på hur arbetet fördelas i den gruppen.</p>
<p>Tidsplan</p> <p>Arbetet genomförs under 2021.</p> <p>Underlag från deltagande aktörer, februari.</p> <p>Sammanställning av underlag från aktörer samt uppdragsarbete SGI och ev fler myndigheter som kan ingå i en kärngrupp, mars-augusti.</p> <p>Intervjuer april.</p> <p>Workshop maj.</p> <p>Sammanställa rapport, augusti-september.</p> <p>Förankring av materialet, oktober.</p> <p>Slutlig rapport, december.</p>
<p>Ansvarig myndighet</p> <p>SGI</p>
<p>Medverkande myndigheter och aktörer</p> <p>Jordbruksverket, Lantmäteriet, Länsstyrelsen, MSB, RAÄ, SGU, Skogsstyrelsen, SMHI, Svenska kraftnät, och Trafikverket. Eventuellt ytterligare några aktörer av de 37 som lyder under förordningen för klimatrapporteringsförordningen och som angett att de arbetar med ras-, skred- och/eller erosionsfrågor.</p>

Bilaga 1: Mål för arbetet

Globala mål i Sendairamverket för katastrofriskreducering

- (a) Väsentligt minska den globala dödligheten till följd av katastrofer, fram till 2030, med avsikt att minska det genomsnittliga antalet döda per 100 000 invånare under perioden 2020–2030 jämfört med 2005–2015.
- (b) Väsentligt minska antalet personer som drabbas av katastrofer fram till 2030, med avsikt att minska det globala genomsnittet per 100 000 invånare under perioden 2020–2030 jämfört med 2005–2015.¹⁰
- (c) Minska de direkta ekonomiska förlusterna i förhållande till den globala bruttonationalprodukten (BNP) fram till 2030.
- (d) Väsentligt minska skador på kritisk infrastruktur och störningar av grundläggande tjänster, bland annat hälso- och sjukvårdsinrättningar och utbildningsinstitutioner, till följd av katastrofer, genom att utveckla deras resiliens fram till 2030.
- (e) Väsentligt öka antalet länder med nationella och lokala strategier för katastrofriskreducering fram till 2020.
- (f) Väsentligt stärka det internationella samarbetet med utvecklingsländer genom adekvat och hållbart stöd för att komplettera deras nationella åtgärder för genomförandet av detta ramverk fram till 2030.
- (g) Väsentligt öka allmänhetens åtkomst och tillgång till allriskvarningssystem samt till information om riskbedömningar fram till 2030.

Prioriteringar i Sendairamverket för katastrofriskreducering

- Uppnå en god förståelse för katastrofrisker.
- Stärka förvaltningars förmåga att ta ansvar för katastrofriskreducering.
- Investeringar i katastrofriskreducering för att skapa resiliens.
- Vidta relevanta förberedande åtgärder för en bättre återhämtning, rehabilitering och återuppbyggnad.

Nationellt mål för klimatanpassning

Regeringens mål för samhällets anpassning till ett förändrat klimat är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Regeringens mål för krisberedskap

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030

Mål 6: Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Mål 11: Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Mål 13: Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.